

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії та спеціальних методик

Кваліфікаційна робота
магістра

з теми: «**Використання розвивальних ігрових технологій в логопедичній
роботі з дітьми дошкільного віку**»

Виконала здобувачка 2 курсу групи SoL4-M22z
ОП Спеціальна освіта (Логопедія) спеціальності
016 Спеціальна освіта спеціалізації 016.01
Логопедія

Марина ВЛАД

Керівник:

Юлія ГАЛЕЦЬКА,

кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент:

Оксана ДМІТРІЄВА,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
спеціальної та інклюзивної освіти

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	6
1.1. Значення розвивальних ігрових технологій.....	6
1.2 Розвивальні ігрові технології як засіб активізації мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку... Висновки до розділу 1.....	12 44
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ РОЗВИВАЛЬНИХ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ.....	48
2.1 Закономірності використання ігрових прийомів у корекційно-розвивальному процесі з дітьми із порушеннями мовлення.....	48
2.2. Діагностика рівня сформованості мовлення дітей старшого дошкільного віку.....	56
2.3. Методика використання розвивальних ігрових технологій в логопедичній роботі з дітьми старшого дошкільного віку..... Висновки до розділу 2.....	64 70
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ	80

ВСТУП

Актуальність теми. Розвивальні ігрові технології в логопедичній роботі з дітьми зорієнтовано на побудову нових моделей взаємодії дорослого і дитини. Увагу вчених і практиків зосереджено саме на особливостях та закономірностях їх впровадження у практику роботи з дітьми до семи років, оскільки гра – провідний вид діяльності в означеному періоді життя. Увага до розвитку ігрової діяльності зумовлена її статусом в дошкільному дитинстві, її провідною роллю в пізнавальному, соціальному, фізичному і культурному розвитку дошкільників.

Гра – важливий засіб розвитку здатності до мовлення та творчості. Для дитини – це створення власного світу, в якому можна встановити зручні для себе закони: позбутися від багатьох життєвих складнощів, помріяти. Поєднання суб'єктивної цінності гри для дитини та її загально розвиваючого значення ставить організацію ігрової діяльності в розряд пріоритетних.

На сучасному етапі розвитку суспільства заклади дошкільної освіти вирішують низку завдань, відповідно до яких в системі дошкільної освіти найбільш затребуваним стає психолого-педагогічний супровід всіх учасників освітнього процесу. Отож турбота про реалізацію права дитини на повноцінний і вільний розвиток є сьогодні невід'ємною метою діяльності кожного закладу дошкільної освіти.

Науковці відзначають, що потреба у самовираженні є характерною для дітей дошкільного віку, яка проявляється та формується у творчій діяльності. Дослідження А.М. Богущ, Л.А. Венгер, Л.С. Виготського, Л.І. Фомічової та інших доводять, що творча діяльність відповідає потребам і можливостям дитини дошкільного віку, супроводжується її емоційною й інтелектуальною активністю та забезпечує формування засобів єдиного творчого пізнання, реалізованого в різних видах діяльності.

Особливе місце у творчій діяльності дошкільників науковці відводять ігровій діяльності. Гра як провідний вид діяльності дошкільника (А.М. Богущ, Н.В. Гавриш, Н.Я. Михайленко, Л.І. Фомічова та інші) викликає якісні зміни в психіці дитини, забезпечує формування та розвиток тих психічних новоутворень, які дозволяють дитині перейти на якісно новий щабель розвитку, оволодіти новим, більш складним видом діяльності.

Зазначена проблема знайшла теоретичне обґрунтування в публікаціях вітчизняних науковців (М.К. Шермет, В.О. Кондратенко, С.Ю. Конопляста, І.С. Марченко), присвячених ігровій діяльності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Вчені зазначають, що ігрова діяльність дітей з мовленнєвими порушеннями відстає у розвитку. Діти дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення найчастіше граються самі, а рівень їх взаємодії з ровесниками у грі дуже низький, як у дітей з нормотиповим розвитком 2-4 року життя (Р.О. Іванкова, В.О. Кондратенко, І.Б. Теплицька).

В іграх найчастіше спостерігається ситуаційне маніпулювання іграшками і предметами, а у самостійній грі дитина з порушеннями мовлення майже не застосовує предметів в ігровому розумінні (О.Н. Усанова). Більшість досліджень, присвячених вивченню проблеми розвитку, формування та корекції мовлення, розглядають ігрову діяльність як один з найефективніших засобів досягнення корекційно-виховної мети (З.П. Ленів, Н.В. Манько, І.С. Марченко, Л.Н. Усачова та інші).

Актуальність проблеми зумовила вибір теми кваліфікаційної роботи **«Використання розвивальних ігрових технологій в логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку»**.

Об'єкт дослідження – розвивальні ігрові технології.

Предмет дослідження – особливості використання розвивальних ігрових технологій в логопедичній роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

Мета дослідження – дослідити теоретико-методологічні та практичні аспекти використання розвивальних ігрових технологій з дітьми старшого дошкільного віку й обґрунтувати особливості їх використання в логопедичній роботі закладу дошкільної освіти.

Завдання дослідження:

1. Описати розвивальні ігрові технології як засіб активізації мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку.
2. Визначити рівні розвитку мовлення у дітей старшого дошкільного віку.
3. Охарактеризувати закономірності використання ігрових прийомів у корекційно-розвивальному процесі з дітьми із порушеннями мовлення.
4. Дослідити методику використання розвивальних ігрових технологій в логопедичній роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

Методи дослідження: *теоретичні:* вивчення та аналіз психолого-педагогічної наукової літератури; *емпіричні:* аналіз документації, спостереження, педагогічний експеримент; *статистичні:* обробка результатів експериментальної та контрольної груп на констатувальному та формувальному етапі дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає у діагностиці рівня розвитку мовлення у дітей старшого дошкільного віку в контексті застосування розвивальних ігрових технологій, який може бути використаний для подальшого вивчення означеної проблеми.

Апробація результатів дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи обговорювались на науковій конференції студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. За результатами дослідження опубліковано наукову статтю.

Експериментальна база дослідження: ЗДО № 40 «Волошка» м. Чернівці.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

В процесі дослідження ми розкрили сутність поняття розвивальних ігрових технологій та охарактеризували розвивальні ігрові технології як засіб активізації мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку.

Гра як основний вид діяльності дітей дошкільного віку є найбільш ефективним методом навчання і виховання. У грі вирішуються завдання морального, розумового, мовленнєвого розвитку, створюються умови для формування особистості дитини, навичок спілкування. Ігрова мотивація є більш цікавішою для дітей, ніж навчальна, однак саме на базі останньої формується готовність до навчання у закладі загальної середньої освіти.

Широке використання ігрових технологій в логопедичній роботі з дітьми старшого дошкільного віку свідчить про їхню ефективність у вирішенні різних завдань. Так, розвивальні ігрові технології є ефективним засобом розвитку самостійного зв'язного мовлення, навичок спілкування і особистості дитини в цілому. Грамотне їх використання, розширення, доповнення, різна інтерпретація з урахуванням вікових та психологічних особливостей дошкільнят дозволить педагогам і фахівцям закладу дошкільної освіти домогтися позитивної динаміки рівня мовленнєвого розвитку дітей.

З'ясовано, що бажання виконати ігрове завдання є, як правило, є досить сильним стимулом і сприяє більш швидкому виправленню порушення мовлення у дитини.

У процесі експериментального дослідження нами були використані методики дослідження звукової сторони мовлення, розпізнавання неправильної вимови у чужому мовленні, оцінки лексики, розуміння дитиною значення слова та добору до нього синонімів, антонімів, а також методика розуміння багатозначності лексики.

Дані констатувального етапу експерименту дозволяють зробити висновок, що у дітей, які взяли участь в дослідженні, домінує достатній рівень розвитку мовленнєвих навичок (54%). При цьому, у 19% дітей – високий рівень розвитку

мовлення, низький рівень розвитку мовлення у 27% дітей старшого дошкільного віку, які потребували корекційних занять.

У процесі формувального етапу дослідження проводилася корекція рівня розвитку мовлення із застосуванням розвивальних ігрових технологій дітей старшого дошкільного віку. Під час формувального етапу дослідно-експериментальної роботи відбулися істотні зміни. Кількість дітей з високим рівнем розвитку мовлення збільшилась до 57 %, тобто зросла на 38 %. На першому етапі дослідження, низький рівень розвитку мовленнєвих навичок спостерігався у 27% дітей, після корекційної роботи - у 14%, що є позитивним показником проведеної роботи.

Значення розвивальних ігрових технологій у дітей старшого дошкільного віку є вагомим, оскільки:

- у дітей формується інтерес до процесу навчання, підвищується мотиваційна спрямованість, розширюється словниковий запас і розвивається зв'язне мовлення;
- у дошкільників підвищується рівень самоконтролю за власним мовленням, прагнення поліпшити його, долається сором'язливість, боязкість;
- ігрові технології впливають на розвиток всіх пізнавальних процесів дітей.

Пошук нових шляхів підвищення результативності логопедичної роботи засвідчив, що домогтися позитивного результату, можна, якщо знання, вміння і навички засвоюються дітьми легко і невимушено, а саме в процесі гри. Отож основою діяльності педагогів закладу дошкільної освіти став принцип: кожне заняття, яке проводиться з дітьми, покликане піднімати їм настрій, викликати позитивні емоції, тим самим діти із задоволенням займаються і вирішують корекційні завдання, поставлені перед ними логопедом. Таким чином, використання розвивальних ігрових технологій є ефективним засобом розвитку і корекції порушень зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова Л.Є., Франчук Н.Л. Організація ігрової діяльності дошкільників як соціально-педагогічна проблема. *Збірка наукових праць «Vzdelávanie a spoločnosť (Osvěta ma spoločnosť)»* Прешовського університету в Прешові, 2016. С. 9-16.
2. Берн Е. Ігри, у які грають люди. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 256 с.
3. Бистранівська О. С. Особливості розвитку дітей з порушеннями мовлення в ігровій діяльності. Режим доступу: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/153/4605/9690-1?inline=1>
4. Богуш А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників. Мовленнєві ігри, ситуації, вправи: навчально-методичний посібник. Київ: Слово, 2008. 187 с.
5. Брушневська І. закономірності використання ігрових прийомів у корекційно-розвивальному процесі з дітьми із порушеннями мовленнєвої діяльності. Режим доступу: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/52_2022/part_1/27.pdf
6. Выготский Л. С. Игра и ее роль в психическом развитии ребенка. Психология развития. Санкт-Петербург: Питер, 1989. 512 с.
7. Гавриш Н. В. Методика розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку. Луганськ: Альма-матер, 2004. 131 с.
8. Гандзюк С. Логоритміка – система рухових вправ. *Дошкільне виховання*. №1. 2012. С.28.
9. Гандзюк С.П. Весела логоритміка. Методичний посібник. Нетішин, 2009. 85 с.
10. Гончаренко А. М. Граємо разом – з іграшками та без них. *Дошкільне виховання*. 2014. № 2. С. 10-12.
11. Гейзінга Й. Homo Ludens. Київ : Основи, 2014. 250 с.

12. Горчакова-Сибирская М.П. Педагогическая технология: структура, подходы к проектированию. *Професійна освіта*. 2000. № 5. С. 17- 18.
13. Данилавичюте Э. А. Диагностика речевой готовности ребенка к усвоению фонетического принципа письма. Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению. Київ: *Актуальна освіта*, 1998. С. 84-91.
14. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2016. 304 с.
15. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2014. 352 с.
16. Эльконин Д.Б. Психология игры: анализ зарубежных теорий. 2-е изд. М.: Просвещение, 1988. 360 с.
17. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні : навч.-метод. посібник / За заг. ред. О.М. Коберника, Г.В. Терещука. Умань: СПД Жовтий, 2008. 212 с.
18. Керик О. Є. Особливості особистісного та соціального розвитку дітей із загальним недорозвиненням мовлення. Актуальні питання корекційної освіти. 2020. № 2. С. 12–23.
19. Кляп М. І. Окремі аспекти корекції мовлення дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення. *Scientific Journal «Virtus»*. Part I. January. 2018. P. 132–147.
20. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2014. 112 с.
21. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія: навч. посіб. Київ: Знання, 2010. 294 с.
22. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ: Либідь, 2011. 609 с.
23. Кудикіна Н.В. Ігрова діяльність дітей : теоретичні основи й методика педагогічного керівництва. *Її величність гра: теорія і методика організації*

дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: зб. статей. Вінниця: ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, 2009. 320 с.

24. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції. Суми: ВТД «Університетська книга», 2012. 384 с.

25. Крутій К.Л. Можливості формування мовної особистості у дошкільному віці. *Дошкільна освіта*. 2003. № 1. С. 32-38.

26. Леонтьев А.Н. Психологические основы дошкольной игры. *Психологическая наука и образование*. №3. 1989. С. 19-32.

27. Лепеха Л. П., Городиська М. Б. Логопедичні ігри в корекційній роботі з дітьми із загальним недорозвиненням мовлення. Львів-Дрогобич: Посвіт, 2014. 76 с.

28. Липа В.А. Психологічні основи педагогічної корекції. Донецьк: Либідь, 2012. 319 с.

29. Логопедія: підручник / За ред. М. К. Шеремет. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 672 с.

30. Логопедія: навч. посібник / І.М. Омельченко, В.В. Тарасун, Л.О. Федорович. Кременчук: Християнська Зоря. 2011. 416 с.

31. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник. 2-ге вид., випр. і доп. Харків: ОВС, 2012. 400 с.

32. Мазоха Д.С., Опанасенко Н.І. Педагогіка : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 232 с.

33. Максименко С.Д. Загальна психологія: підручник. Вінниця: Нова Книга, 2014. 704 с.

34. Малафійк І.В. Дидактика: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2009. 406 с.

35. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Наук.-метод. посіб. Київ : КНТ, 2008. 256 с.

36. Марченко І. С., Швалюк А. Ю. Особливості мовленнєвої активності дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення. *Логопедія*. 2015. № 6. С. 51–58.

37. Михайленко Н.Я., Короткова Н.А. Гра з правилами у дошкільному віці. Київ: Академічний проект, 2012. 160 с.
38. Моляко В.О. Творча діяльність в ускладнених умовах. Київ: Знання, 2007. 308 с.
39. Нісімчук А.С., Падатка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2010. 368 с.
40. Освітні технології: навчально-методичний посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; за заг. ред. О.М. Пехоти. Київ : А.С.К., 2011. 256 с.
41. Оцінювання та вибір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект: наук.-метод. посіб.; за ред. Л. Даниленка. Київ: Логос, 2011. 185 с.
42. Павленко В. В. Технологія розвивального навчання Д. Б. Ельконіна – В.В. Давидова. *Історичні аспекти, сучасний стан і перспективи розвитку системи дошкільної і початкової шкільної освіти*: збірник науково- методичних праць / за заг. ред. О.О. Максимової, М.А. Федорової. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 11-14.
43. Падатка О.С., Нісімчук А.М. Педагогічні технології. Київ: Либідь, 2014. 254 с.
44. Паламарчук В.Ф. Першооснови педагогічної інноватики. Т.1. Київ: Знання України, 2015. 420 с.
45. Пальчевський С.С. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2010. 576 с.
46. Педагогіка: хрестоматія / Уклад.: А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. Київ: Знання-Прес, 2012. 700 с.
47. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ : «Академвидав», 2004. 456 с.
48. Проект «Игротека». Использование игровых технологий в системе логопедической работы. Режим доступа: URL: https://sch842zg.mskobr.ru/files/kurysheva_e_s_proekt_igroteka.pdf

49. Реан А.А. Проблеми соціальної адаптації особистості. *Вісник СПбГУ*. Сер. 6. Вип. 3 (№ 20). 2013. С. 74-79.
50. Рібцун Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення: прог.-метод. комп. Київ: Кафедра, 2013. 283 с.
51. Рібцун Ю. Організація ігрової діяльності дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Режим доступу: https://logoped.in.ua/wp-content/uploads/2018/10/Dv_2018-01-%D0%A0%D1%96%D0%B1%D1%86%D1%83%D0%BD.pdf
52. Савчин М.В. Педагогічна психологія. Київ : Альма-матер, 2012. 424 с.
53. Савченко М. Вплив ігрової діяльності на виховання самостійності в дітей дошкільного віку. *Наука і освіта*. 2011. № 4. С. 358-361.
54. Самойлова І. В. Етапи корекційного впливу при порушеннях звуко-складової структури слова у дітей із загальним недорозвитком мовлення III рівня. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2018. № 1 (315). С. 236–244.
55. Сисоєва С.О., Алексюк А.М. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія. Київ : ВПОЛ, 2012. 502 с.
56. Тарасун В. В., Конопляста С. Ю., Кондратенко В. О. Логопедія / за ред. М. К. Шеремет. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 672 с.
57. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології. Вибрані педагогічні твори: У 2 т. Київ: Либідь, 2012. Т. 1. С. 192-471.
58. Харченко Т., Демченко О. Особливості ігрової діяльності у дітей з загальним недорозвиненням мовлення: погляди науковців. Режим доступу: https://www.repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/4262/1/ilovepdf_com-176-179.pdf
59. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2012.